

Drága tanulópénz...

... avagy alternatív cím:

Ésszerű-e egy társadalmi szervezetnek a jogkövetést népszerűsíteni, ennek elősegítésért áldozatokat vállalnia és ezirányú tevékenységében makulátlan példával járnia elől?

A válasz: „talán”, de jelen példában ez rengeteg társadalmi munka elvégzése után a szervezetnek még **371,600 Ft tanulópénz**ébe fog kerülni. Ebből **250,000 forintot bírsággként** kell kifizetnie, miközben tevékenységében sem a természetvédelmi hatóság, sem a bíróság nem tált szemernyi kifogásolnivalót sem.

Kezdjük a történetet az elején. Szabálysértési bírsággal végződött egy engedély nélküli siklóernyős repülés Csobáncon. A pilóta nem hagyta annyiban, bírósághoz fordult és a 2006-os jogerős bírósági ítélet megsemmisítette természetvédelmi bírságot kirovó határozatot. Ezek után egy jogkövetésre hajló állampolgár azt gondolná, hogy nyilván nem kell engedély a Csobáncon repülni.

Ugorjunk pár évet 2010-be. Meglepő kontrasztként azt látjuk, hogy a példánkban főszereplő társadalmi szervezet (nevezzük SIRESZ-nek) másokkal és a helyi nemzeti parkkal együttműködve azon dolgozik, hogy élhető szabályokra épülő engedély szülessen Csobánc siklórepülő használatára. A 2006-os példa után igazán nehéz feladat volt, hogy a siklóernyősöket meggyőzzük az engedély szükségességéről és a vele járó hercehurca vállalásáról. De a pilóták annyira szeretik ezt a sportot, hogy a béke kedvéért túlnyomó részük kötélnék állt. Mások tagadták a jogkövetés ésszerűségét amivel azonnal ki is írták magukat a jelen történetből, mert ez a történet a vétkes és jogkövető kollektíva megbírságolásáról szól.

De ne rohanjunk előre a történet csattanójáig, hanem vegyük sorra, hogy Csobáncért milyen mesebeli három próba teljesítését vállalták a szövetségben maradó, így a jogkövetést választó tagok. A SIRESZ először 2011-ben szerzett engedélyt tagjai részére a csobánci repülésre. Előre látható volt az a veszély, hogy ha nem teszünk elene, akkor a közös engedélyt esetleg megsértő valamelyik tag botlásáért a teljes vétkes kollektívát érhetné szankció. Ezt kivédendő, aki Csobáncon repülni kívánt annak először részletesen meg kellett ismernie az engedély feltételeit és nyilatkozatot tenni a feltételek betartására. A második próba egy jognyilatkozat megtétele volt amiben a szabályok betartásáért egyéni felelősséget kellett vállalni. Csak a jognyilatkozat vállalása után kerülhetett a neve a kiváltságosok listájára, hogy teljesíthesse a harmadik próbát, azaz regisztrálhassa magát a csobánci limitált napi létszámú helyfoglaló rendszerben.

Izgultunk érte, de a 2011-es első évben a rendszer jól debütált. Így 2012-ben egészen a nyár közepéig úgy hittük minden rendben. Ekkor értesültünk róla, hogy egy tagunknak mégsem volt türelme kivárni az engedély 3 hónapos tilalmát, sajnos áprilisban Csobáncról indult repülni. Vétségét elismerte. A vállalt jognyilatkozata betartásával eleget tett az engedélyben kilátásba helyezett szankciónak, pedig súlyos

150,000 Ft bírsággal sújtották. A szankciót „csak” az engedély betűjének megsértéséért rótták ki rá, mert a bírságoló határozat is elismerte, hogy Csobánc természeti értékeiben semmilyen kárt nem okozott. Még ekkor is azt hittük hogy, a kidolgozott rendszer jól működik, bár lehet túl szigorú, de igazságos.

Nyár végén azt hittük rosszul látunk, amikor ugyanezért a cselekedetért a posta 250,000 Ft bírságról hozott határozatot a SIRESZ-nek. Azt gondoltuk, hogy a minket megbírságoló zöldhatóság bizonyára nem tudja, hogy tagunkat a nemzeti park már keményen megbírságolta. Egy kő esett le a szívünkről, amikor az egyeztetésen kiderült, hogy a hatóság valóban nem tudott a szabálysértőre kivetett bírságról. A nagy megkönnyebbülést viszont hatalmas sokk követte amikor megtudtuk, hogy a hatóság ennek ellenére úgy találja helyénvalónak, hogy neki mégiscsak járjon az a negyed millió ha már egyszer kimondta. Felkerekedtünk hát 2012 szeptemberében Székesfehérvárra, hogy megismertessük a hatósággal mindazt amit a 2006-os ítélet óta az ő leghívebb partnerükként, kicsit helyettük is tettünk a természet védelméért. A forma betartása kedvéért leróttunk 15,000 Ft fellebbezési illetéket és beadtunk egy 6 oldal terjedelemben összefoglalt érvrendszert arról, hogy miért lenne messzemenően méltatlan és igazságtalan a vétlen SIRESZ kollektív megbüntetése.

Telt-múlt az idő és bár visszavonó határozatot nem kaptunk, egyre biztosabbak lettünk benne, hogy a hatóság fellebbezésünket elolvasván belátta a makulátlanul vétlen szövetség elmarasztalásának morális vállalhatatlanságát és ad acta tette az ügyet. A jóhiszeműség azonban 2013 nyarán ismét csak drámai csalódásra vezetett, mert a másodfokú hatóság saját elsőfokú határozatának szinte szó szerinti megismétlésével helyben hagyta, hogy csak járjon a hatóságnak az a negyed milla. A méltatlan büntetés elkerülésére viszont csak a bíróságon kereshettünk reményt.

Komoly döntés elé kerültünk. Ha a bíróságra visszük a döntést, az biztosan jelentős kiadásokkal fog járni, amik pervesztés esetén csak tovább tetézik terheinket. Ha viszont a szövetség a kisebb veszteség érdekében itt megáll és fizet, akkor a tagság joggal fogja a szemünkre vetni, hogy egy ilyen nyilvánvalóan igazságtalan helyzetben miért nem vittük végig az ügyet a bíróságig, ahol biztosan a javunkra ítéleztek volna. Végül a bírósági kereset benyújtása mellett döntöttünk. Részben az előbbi érvek miatt, és másrészt mert még nem tudtuk, hogy a tanulópenzünkért kapott fordulatlan tanfolyam utolsó leckéje még hátravan.

A leckében megismertük a jogrendnek azt az adottságát, hogy esetünkben nem az „igazság” feltétlen megkeresésére hivatott magasztos jogelvek szerint fognak dönteni, hanem a hatósági határozatokat egy korlátozott hatáskörű, úgynevezett közigazgatási bíróság csak akkor másíthatja meg, ha a határozat törvénytelen ségen alapul. Márpedig a határozat nem volt törvénytelen, hiszen alapja az az egyszerű megállapítás volt, hogy mivel az engedélyt ők mint ügyfélnek nekünk adták, ezért az engedély megsértéséért nekünk kell fizetünk. A tárgyaláson elmondtuk, hogy ez az értelmezés tényleg nem hangzik törvénytelen ségnek, de mégis a valóság egyoldalúan elnagyolt megközelítése. Ha viszont a mérlegelésnél tekintetbe vesszük a részleteket is akkor kiderül, hogy az engedély elve és betűje maradéktalanul betartásra került amikor az elkövetőre kivetett bírság befizetése megtörtént.

A tárgyaláson még példát is felhoztunk arra, hogy az ítélet megfordul ha az elnagyolt megközelítésről továbblépve részleteiben is figyelembe vesszük a körülményeket. A példa így szólt: adva van egy fénykép egy gyorsajtásról. Első megközelítésben kimondható, hogy fizessen a gyorsajtó. De ha a körülmények részleteibe menve kiderül, hogy egy életveszélyes beteget ezzel a gyors orvoshoz szállítással mentettek meg, akkor a büntetés eltörölendő. A csobánci bírságnál ugyanígy elegendő a körülményeket részletesebben megvizsgálni, hogy kiderüljön a szövetség rendkívül pozitív megelőző tevékenysége és a konkrét esetben való teljes vétlensége. Mert az engedély kitételei között egyeseket csak az engedélyes szövetség tarthat be vagy sértethet meg, másokkal pedig csak természetes személy képes így tenni. Márpedig a jogi személyiségű szövetség semmikor nem képes repülést megvalósítani, amit a már elmarasztalt természetes személy tudvalevőleg megtett. Természetesen érveltünk még tag jognyilatkozatában magára vállalt felelősséggel, a dupla szankció tilalmával és a kollektív büntetés helytelenségével, hogy csak a legnyomósabb szempontokat említsem. (A teljes érvrendszer a mellékelt fellebbezésekben és a keresetben olvasható.) Az ítélethirdetést 2013.dec.18-ra tűzték ki, ezzel a tárgyalást berekesztették. A tárgyalóteremből még abban a hitben jöttem ki, hogy a történet részleteinek bemutatása után még egy közigazgatási bíróságnak is helyt kell adnia a szövetség keresetének a bírság eltörlésére.

Hazafelé a vonaton újra leperegtek előttem a tárgyalás filmkockái és csak e visszajátszáskor tudatosult bennem, hogy a tárgyalás berekesztése előtt a bírónő csupán a hatóság képviselőjét kérdezte meg, hogy mekkora perköltségre tartana igényt a per nyerteseként. Hoppá, hát én ennyire naiv vagyok? Hogy nem tűnt fel nekem, hogy a tárgyalóteremben rajtam kívül már mindenki tudja a 9 nap múlva kihirdetendő ítéletet. Ezt a keserű gondolatot azzal hessegettem el magamtól, hogy bizonyára csak felelősség történt. De a felmerült kétség nyomása végül egy azonnali beadványt írtott velem, amiben a legtömörebben foglaltam össze a javunkra szóló ítélet leendő indoklásának gerincét. (ld.: „2013-12-10 SIRESZ Ítélethirdetés előtti kérése a bírósághoz”)

A közigazgatási bíráskodásról bennem élő illúziót szertefoszlato ítéletet az újév kezdete után 10 nappal hozta a posta. A fellebbezést nem tűrő jogerős ítélet szerint az általam képviselt szövetség pervesztes lett. Ezt a tényt egyre kérgesedő szívvel nehezen élem meg, pedig „csak” a méltányos igazságosság illúziója veszett el bennem.

Konklúzió: a közigazgatási bíróság intézménye csupán a törvényességet garantáló jogszolgáltatásra képes, tehát minden társadalmi szervezet gyakorlatilag védtelenné válik, ha a jogkövetésben önzetlen tevékenységével minden tagja számára elérhető közös engedélyeket szerez.

Budapest, 2014. január 12.

Kardos István